

HU

HU

HU

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 3.6.2009
COM(2009) 257 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Közös elkötelezettség a foglalkoztatásért

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

Közös elkötelezettség a foglalkoztatásért

1. BEVEZETÉS

A gazdasági visszaesés legfőbb szenvedő alanyai az emberek: az Európai Unió számára napjainkban a legfontosabb kihívás a következő kell, hogy legyen: megelőzni, hogy magasba szökjön a munkanélküliségi ráta, ösztönözni a munkahelyteremtést, valamint felkészülni a gazdasági megújulásra, a fenntartható fellendülésre és növekedésre. Mindez csak az összes érintett fél fokozottabb együttműködésével, a szakpolitikák hatékonyabb összehangolásával és kölcsönös tanulásal érhető el. Úgy, ha mindenki elkötelezi magát a megfelelő szakpolitikák és intézkedések kidolgozása és megvalósítása mellett a gazdaságilag megalapozott tevékenységeket végző fenntartható munkahelyek megőrzése és az emberek produktív munkahelyekhez való hozzásegítése, a legkiszolgáltatottabbak támogatása, valamint a jövőben szükséges foglalkozásokra és készségekre való felkészülés érdekében. A jelenlegi válság társadalmi és foglalkoztatási hatásainak kivédéséhez szükséges intézkedéseknek szorosan kapcsolódniuk kell a globalizáció, valamint a demográfiai és az éghajlatváltozás hosszú távú kihívásaira megoldást jelentő szerkezeti reformokhoz.

Az Európai Unió lisszaboni stratégiája hangsúlyozta, hogy a munkahelyteremtés alapjai: az aktív foglalkoztatáspolitikai, a szilárd makrogazdasági keretek, a készségekbe, a kutatásba és az infrastruktúrába történő beruházás, a hatékonyabb szabályozás, valamint a vállalkozó szellem és az innováció ösztönzése. Az Unió gyorsan reagált a válságra az európai gazdaságélénkítési tervvel, mely rávilágított arra, hogy ellensúlyozni kell a válság munkahelyekre gyakorolt hatását; a terv elsőként érzékelhető hatásai ígéretesek, a szociális védőhálókat betöltik stabilizáló szerepüket. A tagállamok által a fellendülés érdekében meghozott intézkedések nagymértékben összhangban állnak az Unió hosszú távú reformcélkitűzéseivel (lásd az 1. mellékletet).

Mivel azonban a munkaerőpiacokon a gazdasági visszaesés következtében tovább romlik a helyzet, további lépésekre van szükség. A Európai Tanács tavaszi ülése óta a Bizottság, a tagállamok, az Európai Parlament, a szociális partnerek, valamint a civil társadalom képviselői valamennyien azon dolgoznak, hogy miként lehet a legeredményesebben kivédeni a válság munkahelyekre gyakorolt hatását.

2. KÖZÖS ELKÖTELEZETTSÉG A FOGLALKOZTATÁSÉRT: KULCSFONTOSÁGÚ PRIORITÁSOK ÉS INTÉZKEDÉSEK

Európának nem egyszerűen kezelnie kell a recessziót, hanem a maga javára kell fordítania, hogy olyan termelékenyebb, innovatívabb, képzetesebb és alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaságot teremtsen, amelyben a munkaerőpiacok nyitottak és

segítik a beilleszkedést, nagyobb a társadalmi összetartás és egyenlőség, továbbá a munkahelyek képesek megoldást kínálni az életkor, a nemek közötti egyenlőség, valamint a munka és a magánélet közötti egyensúly által felvetett kérdésekre. Ez nem korlátozódhat egyetlen erőfeszítésre, hanem folytonos, kollektív folyamatnak kell lennie.

Az európai munkaerőpiacok mélyreható változáson fognak keresztülmenni a válság következtében. Biztosítani kell a szükséges eszközöket a dolgozók és a vállalatok számára, hogy eredményesen tudjanak alkalmazkodni a változó körülményekhez: megmaradjanak a stabil munkahelyek, minden szinten fejlesszék a készségeket, az emberek visszakérüljenek a munkaerőpiacra, és kialakuljanak a feltételek a munkahelyteremtéshez. Megvan az esély arra, hogy a jövőben a „zöld munkahelyek” alkossák azt a szegmenst, amely kiemelt növekedést mutat a közösségi munkaerőpiacokon: már ma is több mint 20 millió munkahely tekinthető „zöldnek” az Unióban (ez az összes munkahely 10%-át jelenti), és a közelmúlt tapasztalatai azt mutatják, hogy 2020-ra csak a megújulóenergia-ágazatban a munkahelyek száma valószínűleg a kétszeresére emelkedik, és eléri a 2,8 milliót¹.

Továbbra is a rugalmas biztonság jelenti a helyes módszert a munkaerőpiacok modernizálására és alkalmazkodóképességének ösztönzésére, a versenyképesség fokozására, valamint a fellendülésre történő felkészülésre; a Bizottság üdvözli, hogy az uniós szociális partnerek közös munkaprogramjuk keretén belül megállapodtak abban, hogy figyelemmel kísérik az EU rugalmas biztonsághoz kapcsolódó közös elveinek megvalósulását, és levonják a közös tanulságokat.

Az „Impulzusok az európai gazdaság élénkítéséhez” című bizottsági közlemény² több olyan elemet is körvonalazott, amelyek arra hivatottak, hogy segítséget nyújtsanak a tagállamoknak a megfelelő, hatékony foglalkoztatáspolitikák kialakításához és végrehajtásához. Mindezek alapján az Európai Tanács tavaszi ülése, valamint a 2009 áprilisában Madridban, Stockholmban, illetve Prágában tartott három foglalkoztatáspolitikai munkaértekezlet az alábbi **három kiemelt prioritást segített meghatározni**: a foglalkoztatás szintjének fenntartása, a munkahelyteremtés és a mobilitás elősegítése; a készségek fejlesztése és a munkaerő-piaci igények kielégítése; valamint a munkavállalási lehetőségek növelése. Végül a május 7-én tartott foglalkoztatási csúcson lehetőség nyílt a prioritásokról folytatott véleménycserére, és 10 fellépés tekintetében sikerült közös álláspontra jutni³.

Erre a közös erőfeszítésre alapozva ez a közlemény javaslatot tesz az Unió foglalkoztatás melletti közös elkötelezettségére, melynek célja a három kiemelt prioritás kérdésében az Unió és a tagállamok közötti, valamint az uniós szociális partnerek közötti együttműködés megerősítése az összes rendelkezésre álló közösségi eszköz – különösen az Európai Szociális Alap (ESZA) és a Globalizációs Alkalmazkodási Alap – támogatásával, a konkrét fellépésekre összpontosítva. A prioritásokat és a fellépéseket az egyes tagállamok változó munkaerőpiacához és költségvetési helyzetéhez kell alakítani, és maximalizálni kell azt a hozzáadott értéket, amelyet a tagállamok és a szociális partnerek erőfeszítéseit támogató uniós

¹ Lásd: http://ec.europa.eu/energy/renewables/studies/doc/renewables/2009_employ_res_report.pdf

² COM(2009) 114, 2009.3.4.

³ Lásd: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=103&langId=en&eventsId=173&furtherEvents=yes>

fellépés képvisel. A közös elkötelezettség ahhoz a szerephez is hozzájárul, amelyet Európa a nemzetközi közösség által a fellendülés és a fenntartható növekedés érdekében tett világméretű erőfeszítés irányításában betölt. A Bizottság, a tagállamok és a szociális partnerek a háromoldalú szociális csúcstalálkozókra vitatják majd meg, hogy miként halad a végrehajtás.

2.1. A FOGLALKOZTATÁS SZINTJÉNEK FENNTARTÁSA, A MUNKAHELYTEREMTÉS ÉS A MOBILITÁS ELŐSEGÍTÉSE

Az átmenetileg rövidített munkaidejű foglalkoztatásra vonatkozó megállapodások számos tagállamban eredményesnek bizonyultak a foglalkoztatás szintjének fenntartása érdekében, különösen ha ezek jövedelempótló támogatással és képzéssel járnak együtt. Az említett megállapodások fontos részét képezik az Unió rugalmas biztonsággal kapcsolatos elveinek, valamint a rugalmas biztonság nemzeti irányvonalainak. A megállapodásoknak köszönhetően a vállalatok jelentős mennyiségű költséget takaríthatnak meg a munkavállalók elküldésének, majd ismételt felvételének elkerülésével, megelőzhetik a vállalat-specifikus szakértelemmel rendelkező humán tőke elvesztését, ugyanakkor fokozhatják a munkavállalók foglalkoztatási esélyeit. A megállapodásoknak ideiglenesnek és célzottaknak kell lenniük, nem szabad aláásniuk a munkaerő foglalkoztatását és versenyképességét, továbbá a kkv-k és a határozott idejű munkaszerződéssel alkalmazott munkavállalók számára is előnyösnek kell lenniük.

A munkahelyteremtéshez olyan környezetre van szükség, amely ösztönzi a vállalkozó szellemet, az innovációt és az önfoglalkoztatást, továbbá nagyobb hangsúlyt kell helyezni a keresleti oldalra irányuló szakpolitikákra. A vállalatok, a munkavállalók, a szociális partnerek és a hatóságok által egyaránt magukénak vallott gyakorlatias kultúra, amelynek része a vállalatok szerkezetátalakításának előre jelzése és kezelése, szintén javíthatja a versenyképességet és az alkalmazkodóképességet, továbbá karrierlehetőségeket biztosíthat a munkavállalók számára, miközben segít megőrizni a régiók és a közösségek gazdaságát. A Bizottság üdvözli az közösségi szociális partnerek szerkezetátalakítással kapcsolatos együttműködését, amely alaposabb tájékoztatáson alapuló gyakorlatok kialakulásának alapjául szolgál majd. Az állami foglalkoztatási szolgálatokkal és a szociális partnerekkel kötött megállapodások biztosíthatják, hogy az elbocsátott munkavállalók megkapják mindazt a támogatást – többek között képzést –, amelyre szükségük van ahhoz, hogy új munkahelyet találjanak. A tagállamok állami támogatással segíthetik a támogatott régiókban vagy női vállalkozók által újonnan alapított kisvállalkozásokat. Cselekedni fog a Eurofound (Európai Alapítvány az Élet- és Munkakörülmények Javításáért) és a Cedefop (Európai Szakképzés-fejlesztési Központ) is, amelyek információt és szakértelmet biztosítanak a változásmenedzsmenthez és a készségek iránti kereslet előrejelzéséhez.

Még a jelenlegi válság közepette is számos állás betöltetlen Európa-szerte amiatt, hogy a kínált készségek nem felelnek meg a munkaerő-piaci igényeknek. Az elbocsátott munkavállalóknak nagyobb esélyt kellene biztosítani arra, hogy külföldön keressenek munkát anélkül, hogy az állandó lakóhelyük szerinti országban elveszítenék a munkanélküli ellátásokra vonatkozó jogosultságukat; ilyen lehetőség ugyan létezik, de általában egy rövid, három hónapos időszakra korlátozódik. A tagállamok nagyon különböző helyzete, valamint a polgároknak a mobilitási lehetőségekkel kapcsolatos tájékozatlansága miatt a mobilitás még jelenleg is igen

korlátozott, még a tanulók és a gyakornokok esetében is. Ebben a tekintetben az állami foglalkoztatási szolgálatoknak kiemelt szerepet kell játszaniuk. A kiküldött munkavállalókról szóló irányelv hatékony végrehajtásához fokozott közgazgatási együttműködésre és a bevált gyakorlatok kicserélésére van szükség.

Javasolt kiemelt intézkedések

A rövidített munkaidejű foglalkoztatásra vonatkozó megállapodások eredményesebb alkalmazása

- A tagállamok az Európai Szociális Alap (ESZA) támogatásával dolgozzanak ki hatékony rendszereket a foglalkoztatás fenntartása, valamint az átmenetileg rövidített munkaidejű foglalkoztatásra vonatkozó megállapodások és a képzés hatásainak optimalizálása érdekében úgy, hogy közben kerüljék el a negatív következményeket (lásd: 2. melléklet).

A szerkezetátalakítás hatékonyabb előrejelzése és kezelése

- A Bizottság összeállított egy gyakorlatias „szerkezetátalakítási eszköztárát”⁴; ez alapján az összes érintett fél között folyó tapasztalatcsere – az ESZA támogatásával – olyan bevált gyakorlatok kialakulásához vezethet, amelyek megkönnyíthetik a vállalatok szerkezetátalakításának előrejelzését és kezelését;
- A szerkezetátalakítási folyamatok megkönnyítése érdekében a szociális partnerek – az ESZA támogatásával – ágazati partnerségeket, azaz konkrét cselekvési terveket dolgozhatnak ki és tehermegosztási egyezményeket köthetnének a regionális és a helyi hatóságokkal. A Bizottság támogatásával ezek a partnerségek megfelelőek lehetnének azon ágazatok számára, amelyek EU-szerte kihívásokkal kerülnek szembe, és meríthetnének a gépjárműipar példájából. Ehhez hasonlóan a szociális partnereknek és a helyi hatóságoknak is minden lehetséges esetben tárgyaláson alapuló megállapodásokat kellene kötniük annak érdekében, hogy az elbocsátás által fenyegetett munkavállalók képzés, tanácsadás, illetve munkahelykeresés révén új munkahelyet találhassanak: az elbocsátás csupán a legutolsó választási lehetőség legyen.

⁴

Lásd: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=103&langId=hu>

A munkahelyteremtés ösztönzése

- A tagállamoknak intenzívebbé kell tenniük a vállalkozásbarát környezet kialakítása érdekében folyó munkát, pl. a nem munkabér-jellegű költségek – köztük az adók – fenntartható csökkentése, a kutatásba és az infrastruktúrába való befektetés, az adminisztratív terhek csökkentése, a jobb szabályozás, valamint a kkv-k fejlődésének ösztönzése révén;
- A tagállamok a szociális partnerekkel együttműködve, valamint az ESZA támogatásával nyújtsanak segítséget – pl. vállalkozási ismeretekre való képzés és kezdőtőke biztosításával – a munkanélkülieknek és a fiataloknak abban, hogy hosszú távon fenntartható saját vállalkozást indítsanak.

A mobilitás elősegítése

- A Bizottság az EURES álláskereső portálon⁵ alapuló nagyszabású kampányt indít az Unión belüli mobilitási lehetőségekkel kapcsolatos tudatosság és tájékozottság növelése érdekében. Egy új on-line „Match and Map” szolgáltatást is létre fog hozni (ez kísérleti jelleggel 2009 végére áll majd üzembe), amely az állásokról, valamint az oktatási és képzési lehetőségekről nyújt majd tájékoztatást, hogy az Európa-szerte betöltetlen állások közül segítsen megtalálni a felhasználók kompetenciáinak leginkább megfelelő állásokat;
- A tagállamokat arra ösztönzik, hogy hat hónapra hosszabbítsák meg azt az időszakot, ameddig a más tagállamban munkát kereső polgárok munkanélküli ellátásra jogosultak;

2.2. A KÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSE ÉS A MUNKAERŐ-PIACI IGÉNYEK KIELÉGÍTÉSE

Európa jóléte azon múlik, hogy képes-e magasan képzett munkaerő által betöltött, versenyképes, fenntartható munkahelyeket teremteni: a készségek minden szinten történő fejlesztése melletti közös elkötelezettség kritikus fontosságú mind a válság által a foglalkoztatásra rövid távon gyakorolt hatás kivédése, mind az alacsony széndioxid-kibocsátású, versenyképes, tudásalapú gazdasághoz vezető út előkészítése érdekében.

Az oktatásnak és a képzésnek jobban meg kell felelnie a munkaerő-piaci igényeknek, a gazdaság hagyományos ágazatait is beleértve: a fiataloknak rendelkezniük kell megfelelő készségekkel, hogy meg tudják ragadni a jelenlegi munkalehetőségeket, valamint transzverzális készségekkel is, hogy alkalmazkodni tudjanak a gyorsan változó munkaerőpiacon. Az informális tanulás révén elsajátított készségek és kompetenciák elismerésének hiánya rontja az elhelyezkedési esélyeket. A társadalmi párbeszédnek fontos szerepet kell játszania a készségek meghatározásában, megszerzésében és elismerésében, különösen a kialakuló gazdasági ágazatokban.

Ahhoz, hogy meg lehessen ragadni a fellendülésre nyíló lehetőségeket és ösztönözni lehessen a társadalmi innovációt, lényeges, hogy az „új munkahelyekhez szükséges új készségek” elnevezésű kezdeményezéssel összhangban meghatározzák, hogy

⁵ <http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=hu>

milyen készségekre van szükség jelenleg és a jövőben. Egyes tagállamokban a foglalkoztatással és készségekkel foglalkozó ágazati tanácsok már jelenleg is segítenek tárgyalóasztalhoz ültetni az üzleti szférát, a szociális partnereket és a hatóságokat a jövőbeni igények meghatározása érdekében; az egyetemek és az üzleti szféra között is számos partnerség alakult ki, melyek célja a tantervfejlesztés, a vállalkozói szellem és a tudásátadás javítása. Ezeknek a kezdeményezéseknek kellene a gyakorlatban általánosan elterjedni, továbbá az oktatási és képzési tervek alapjául szolgálni.

Az oktatás és a képzés modernizálásának igénye nem áll meg az alapszintű oktatásnál. A tapasztalatok azt mutatják, hogy azok a vállalatok, amelyek nem biztosítanak képzést munkavállalóiknak, kétszer akkora valószínűséggel szűnnek meg, mint azok, amelyek biztosítanak. A kkv-knek és különösen az innovációval foglalkozó vállalkozásoknak gyakran célzott támogatásra van szükségük, mivel egy-egy, készségekkel összefüggő konkrét kihívással, illetve a nagyobb vállalatokhoz képest súlyosabb finanszírozási korlátokkal találják szembe magukat. A hatóságok, a vállalatok és a szociális partnerek közreműködésén alapuló társfinanszírozási mechanizmusok hozzájárulhatnak a képzésben való részvételi arány fenntartásához és növeléséhez.

Tekintettel arra, hogy gazdasági válság idején kevesebb az álláslehetőség, a mostani végzősöket az a veszély fenyegeti, hogy munkanélküliséggel és inaktív időszakokkal kell szembenézniük, ami még a fellendülés után is ronthatja munkavállalási esélyeiket. Alapvető készségek nélkül – márpedig ezek gyakran hiányoznak – még nehezebb munkát találni. Azoknak a fiataloknak, akik most szándékoznak belépni a munkaerő-piacra, a lehető legnagyobb támogatásra van szükségük, amely szakmai gyakorlatok, a munkához kapcsolódó gyakorlati képzés vagy továbbképzés formáját öltheti, hogy megszerezzék a leendő munkaerő-piaci sikereikhez szükséges kulcsfontosságú kompetenciákat. Mindezt a következőkkel lehet támogatni: megfelelően kialakított nemzeti célok révén – a válság ellenére – szakmai gyakorlatot nyújtó rendszerek fenntartása és kialakítása vállalatoknál és az állami szektorban; több mobilitási lehetőség biztosítása az oktatásban, többek között szakmai gyakorlaton lévő tanoncok, szakképzésben, illetve felsőfokú oktatásban részt vevő gyakornokok számára; valamint határozott intézkedés az iskolából kimaradók és a kulcsfontosságú kompetenciákat nem kielégítő szinten elsajátító fiatalok számának csökkentése érdekében. [Az egész életen át tartó tanulásra irányuló uniós programot is mozgósítani kell az olyan innovatív intézkedések támogatása érdekében, amelyek azt kutatják, miként lehet fejleszteni a munkával kapcsolatos készségek elsajátítását, valamint az üzleti szféra és az oktatási intézmények közötti partnerségeket.](#)

Javasolt kiemelt intézkedések

Készségfejlesztés, az egész életen át tartó tanulás ösztönzése

- A Bizottság ki fogja dolgozni az „új munkahelyekhez szükséges új készségek” elnevezésű kezdeményezés cselekvési programját. Ágazatonként elemezni fogja, hogy mely készségek iránt merül fel igény, beleértve az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaság kialakításához szükséges készségeket. Terjeszteni fog egy Képzési útmutatót kisvállalkozások számára, és meg fogja vizsgálni a foglalkoztatással és készségekkel foglalkozó, uniós szintű ágazati tanácsok

kialakításának lehetőségét, amelyek tárgyalóasztalhoz ültetik az üzleti szférát, a szociális partnereket és a hatóságokat;

- A tagállamoknak az ESZA keretében rendelkezésre álló támogatás felhasználásával sürgősen fokozniuk kell a készségek iránti jövőbeni igények előrejelzésére vonatkozó képességüket, hogy nagyobb összhangot tudjanak teremteni a készségek kereslete és kínálata között a válság által leginkább sújtott ágazatokban és iparágakban. A tagállamoknak tovább kell javítaniuk az oktatás és a képzés minőségét és hozzáférhetőségét;
- A tagállamoknak a szociális partnerekkel együttműködve tovább kell fejleszteniük és be kell vezetniük olyan, tanulási eredményeken nyugvó nemzeti képesítési keretrendszereket, amelyek kapcsolódnak az európai képesítési keretrendszerhez. Ezeknek olyan készségek igazolására szolgáló, megerősített rendszerek is részét kell, hogy képezzék, amelyeket többek között informális tanulás révén sajátítottak el, különösen olyan ágazatokban, amelyekben nagy az esély a foglalkoztatás növelésére, mint amilyen az egészségügyi, illetve a tartós ápolási szolgáltatások ágazata;
- A Bizottság, valamint a tagállamok az új stratégiai oktatási és szakképzési keretrendszeren belül a rugalmas tanulási és képzési formák támogatásával fokozzák az egész életen át tartó tanulás hatékonyságát. Az Unió a közelmúltban állapodott meg abban, hogy 2020-ra a munkavállalók 15%-a vegyen részt az egész életen át tartó tanulásban, és a 30–34 éves felnőttek 40%-a szerezzen egyetemi végzettséget. Annak érdekében, hogy gyorsan el lehessen érni ezeket a referenciaértékeket a munkavállalók készségfejlesztése tekintetében, a tagállamokat arra ösztönzik, hogy egyéni igényeik figyelembe vételével tűzzenek ki nemzeti célokat az uniós referenciaértékek által érintett területeken.

Azonnali segítség a fiataloknak

A tagállamok a Bizottság, az ESZA és adott esetben a szociális partnerek támogatásával hozzák meg a következő intézkedéseket:

- gondoskodjanak arról, hogy 2010 végére legalább 5 millió fiatal európai polgár vehessen részt magas színvonalú szakmai gyakorlatot nyújtó rendszerekben. A diákok elhelyezkedési esélyeinek javítása érdekében a vállalatok továbbra is kínáljanak fel gyakornoki helyeket;
- sürgősen dolgozzanak ki stratégiát az iskolából kimaradók számának csökkentésére, és annak biztosítására, hogy több fiatal szerezzen középfokú végzettséget az iskola elhagyása előtt, mivel sok ország messze áll még attól, hogy elérje az Unió által az iskolából kimaradók arányára megszabott legfeljebb 10%-os referenciaértéket. Ehhez többek között szükség lehet: olyan intézkedésekre, amelyek eredményeként az emberek tovább járnak iskolába, a tankötelezettség felemelésére, iskolalátogatáshoz kötött juttatásokra, valamint rugalmas és alternatívákat kínáló oktatási formákra mind az iskolákban, mind a szakképzést nyújtó intézményekben;

- erősítsék meg a munkanélküli fiatalokra vonatkozó uniós újrakezdési célokat: mindenki kapjon képzési vagy munkalehetőséget a lehető legrövidebb időn belül: a 15–19 éves fiatalok a munka elvesztését követő egy hónapon belül, a 20–24 évesek pedig két hónapon belül; támogassák az iskolából kimaradóknak képzést és segítséget nyújtó ifjúsági szervezeteket.

2.3. A MUNKAVÁLLALÁSI LEHETŐSÉGEK NÖVELESE

A válság szociális hatásainak enyhítése érdekében lényeges, hogy a hosszú távú munkanélküliség és inaktivitás megelőzése érdekében minél több embert sikerüljön a munkaerőpiacon tartani, illetve bevonni, különösen a nőket, az idősebb munkavállalókat és hátrányos megkülönböztetésnek kitett egyéb csoportokat. A kirekesztődés legjobb ellenszere a foglalkoztatás: a szociális Európa a munkahellyel kezdődik – noha már a válság előtt is túl sok olyan uniós polgár volt, aki annak ellenére nem talált munkát, hogy alkalmas volt arra, hogy belépjen a munkaerőpiacra.

Az EU aktív befogadásra vonatkozó közös elvei integrált keretet biztosítanak a foglalkoztatás növeléséhez, a szociális kirekesztődés elleni fellépéshez, valamint a társadalmi kohézióhoz a szociális védelmi rendszerek modernizációjával történő támogatásához: a közelmúltban kiadott és a Tanács által jóváhagyott, az aktív befogadás elősegítéséről szóló bizottsági ajánlás gyors végrehajtása és figyelemmel kísérése indokoltabb, mint valaha. A válság kialakulása miatt a szolidaritás új típusaira van szükség. A legtöbb tagállamban már meglévő minimáljövedelem-rendszerek automatikus stabilizátorként fontos szerepet játszhatnak; ezeket szükség esetén meg lehet erősíteni a munkanélküliek vásárlóerejének fenntartása érdekében, különösen azokban az országokban, ahol a legszűkebb körre, illetve a legrövidebb időtartamra érvényes a munkanélküli ellátásokra való jogosultság.

Sürgős intézkedésekre van szükség, hogy minél hamarabb megtérüljenek a változások, és javuljon a foglalkoztatás: csökkenteni kell a munkaadók foglalkoztatási költségeit, és ki kell aknázni a – különösen az alacsony képzettségűek számára történő – munkahelyteremtésre nyíló lehetőségeket; csökkenteni kell a munkavállalást hátráltató tényezőket; fejleszteni kell az adó- és ellátási rendszert, hogy megérje dolgozni, többek között a második keresők adóterhének csökkentésével; a munkanélkülieket saját vállalkozás indítására kell ösztönözni, pl. vállalkozói ismeretek oktatásával és mikrohitelakkal. Azoknak az országoknak, amelyekbe a válság miatt most visszaáramlanak a migráns munkavállalók, meg kell könnyíteniük e munkavállalók gyors visszailleszkedését a munkaerőpiacra. Mivel a nők gyakrabban dolgoznak ideiglenes munkaszerződéssel vagy a munkaerőpiacon kívül, meg kell erősíteni a nemek közötti egyenlőséget biztosító intézkedéseket is.

Annak érdekében, hogy javítsák a hátrányos helyzetben lévők – többek között a harmadik országból érkező legális bevándorlók – munkaerő-piaci esélyeit, valamint a lehető legkorábban segítséget nyújtsanak az elbocsátott munkavállalóknak és a munkanélkülieknek, indokolt hatékonyabb együttműködést kialakítani a hatóságok, az állami és a magántulajdonú foglalkoztatási szolgálatok, a szociális intézmények, a felnőttoktatási szolgálatok, a szociális partnerek és a civil társadalom között. Az aktív munkaerő-piaci szakpolitikák hatékonyságának és eredményességének érdekében a tagállamoknak és különösen az állami foglalkoztatási szolgálatoknak fokozottabb mértékben kell tanulniuk egymástól.

Javasolt kiemelt intézkedések

Az aktiválás fokozása és az elhelyezkedés megkönnyítése

A tagállamoknak az ESZA keretében rendelkezésükre álló források jelentős részét nemzeti foglalkoztatási rendszereik és aktív munkaerő-piaci szakpolitikáik hatékonyságának javítására, valamint a vállalkozás indításának és az önfoglalkoztatásnak az ösztönzésére kell fordítaniuk. A tagállamoknak fokozniuk kell az EU aktív befogadásra vonatkozó közös elveinek aktív megvalósítása és figyelemmel kísérése érdekében tett erőfeszítéseiket. Ezekkel az elvekkel összhangban, illetve tekintettel a meglévő állami támogatási szabályok által megengedett számos lehetőségre, a tagállamok az alábbiakra kapnak ösztönzést:

- erősítsék meg a munkanélküliekre vonatkozó uniós újrakezdési célokat, hogy az állami foglalkoztatási szolgálatnál történő bejelentkezésüktől számított három hónapon belül új munkát vagy kiegészítő képzést kapjanak, szakmai gyakorlatra mehessenek vagy az elhelyezkedésüket javító egyéb intézkedésre kerüljön sor;
- a nem munkabérjellegű költségek csökkentésével támogassák a hosszabb ideje munka nélkül lévők elhelyezkedését, pl. egy hosszabb ideje munka nélkül lévő alkalmazása esetén 6 hónapra töröljék el a társadalombiztosítási járulékokat, ezt követően egy bizonyos ideig pedig csökkentett szintű járulékot számítsanak fel;
- többek között a szociális gazdaságban célzott, munkához kapcsolódó kiegészítő juttatásokkal és foglalkoztatási ösztönzőkkel segítsék elő a kiszolgáltatott csoportok és az idősebb munkavállalók foglalkoztatását;
- ösztönözzék az alacsonyan képzett munkaerő iránti keresletet és az általa betölthető munkahelyek teremtését, pl. adókedvezmények vagy egyéb ösztönzők – például háztartási vagy ápolási szolgáltatásokra beváltható utalványok – bevezetésével;
- a Bizottság támogatásával erősítsék meg az állami és a magántulajdonban lévő foglalkoztatási szolgálatok együttműködését és tapasztalatcseréjét, hogy foglalkozni tudjanak a nagy tömegben beáramló új munkakeresőkkel.

3. A KÖZÖSSÉGI FORRÁSOK HATÉKONYABB FELHASZNÁLÁSA

A „Közös elkötelezettség a foglalkoztatásért” című kezdeményezést valamennyi rendelkezésre álló közösségi eszközzel támogatni kell. Az ESZA-val a tagállamok a fellendülés érdekében hozott számos olyan intézkedést támogatnak, amelyek összhangban állnak a közleményben meghatározott kulcsfontosságú prioritásokkal és intézkedésekkel (lásd a 3. mellékletet). Továbbá az európai gazdaságélénkítési terv elfogadása óta az uniós intézmények számos olyan jogszabály-módosításban állapodtak meg, amelyek megerősítik az ESZA-nak a válság hatásainak kivédésében betöltött szerepét. A válság elleni intézkedések támogatására az Európai Regionális Fejlesztési Alapot is teljes mértékben ki kell aknázni.

Egyszerűsödött az ESZA-források igénylése és felhasználása; a tagállamoknak az ESZA alaphól folyósított előlegek kifizetése felgyorsult, összege pedig emelkedett: körülbelül 1,8 milliárd EUR kifizetésére került már sor. Az Európai Globalizációs

Alkalmazkodási Alap (EGF) hatásköre is kiszélesedett, így most már teljes mértékben mozgósítható: minden olyan vállalatbezárást fedez, amely a válság miatt következik be és legalább 500 munkavállalót érint, továbbá egyszerűsödtek a jogosultsági feltételek is.

3.1. A VÁLSÁGRA VÁLASZUL VALAMENNYI RENDELKEZÉSRE ÁLLÓ FORRÁS MOZGÓSÍTÁSA

Az ESZA kivételes eszköz a humántőkébe történő befektetésre: évente körülbelül 9 millió polgár részesül közvetlenül támogatásban az ESZA keretében. Ezeknek a lehetőségeknek a még teljesebb kiaknázása érdekében még ennél is többet lehet tenni. A válság hirtelen bekövetkező hatása miatt sürgősen mozgósítani kell azokat az ESZA-forrásokat, amelyeket rendszeren 9–10 év alatt szoktak folyósítani. Az EU pénzügyi tervében rendelkezésre álló költségvetés teljes felhasználásával a Bizottság körülbelül **19 milliárd EUR-t szabadít fel az ESZA céljaira csak a 2009-2010-es években.**

A Bizottság aktívan támogatni fogja a tagállamokat abban, hogy – a Közösség állami támogatási szabályainak⁶ tiszteletben tartása mellett – gyorsan folyósítsák ezeket a forrásokat; legfeljebb egy hónapra rövidítve le a folyamatot gyorsított eljárást fog bevezetni minden olyan esetben, amikor szükségessé válik valamely ESZA program kiigazítása, továbbá operatív útmutatót fog biztosítani a nemzeti hatóságoknak. A Bizottság arra is felkéri a tagállamokat, hogy gyorsítsák fel a források felhasználását, és enyhítsék a nemzeti finanszírozási rendszerek kapacitáshiányát, hogy a nemzeti kincstári számlákon jóváírt ESZA-támogatásokat gyorsan folyósítsák az ESZA-programok kedvezményezettjeinek. Arra is ösztönzi a tagállamokat, hogy teljes mértékben használják ki az Európai Beruházási Bank (EIB) hitelei által nyújtott lehetőségeket arra, hogy fokozzák a gyors gazdaságélénkítő csomagokra fordított ESZA-finanszírozást.

A szociális partnerek bevonása kiemelt fontosságú a foglalkoztatási intézkedések sikere szempontjából, mint azt az ESZA által gazdaságélénkítésre nyújtott támogatásról szóló, igen értékes közös ajánlásuk is illusztrálja. Az ESZA képes segíteni: **az ESZA-n belül 1,2 milliárd EUR-t különítettek el a szociális partnerek számára az elmaradott régiókban, kizárólag kapacitásépítésre és közös fellépésekre; a szociális partnereknek – a tagállamokkal együttműködve – teljes mértékben ki kellene aknázniuk ezt a lehetőséget.**

A közleményben felvázolt, kiemelt prioritásokhoz és fellépésekhez nyújtott uniós és nemzeti pénzügyi támogatások hatásának maximalizálása érdekében a tagállamok segítséget kapnak ahhoz, hogy a szociális partnerek részvételével **gyorsreagálású csomagokat alakítsanak ki, amelyek az alábbiakra összpontosítják az ESZA keretében nyújtott pénzügyi támogatást:**

- **a szerkezetátalakításon áteső vállalatok és munkavállalók támogatása többek között vállalaton belüli képzési rendszerekkel, melyeket adott esetben a hosszabb ideje munka nélkül lévők alkalmazásának ösztönzése**

⁶ A Bizottság ma elfogadta a képzésre nyújtott összegegyeztethető állami támogatásra vonatkozó útmutatást valamint a hátrányos helyzetű és fogyatékos munkavállalók foglalkoztatására nyújtott összegegyeztethető állami támogatásra vonatkozó útmutatást - SEC(2009) 719.

egészít ki; a munkalehetőséget kínáló régiók felé irányuló mobilitás ösztönzése / költségeinek csökkentése (pl. a közlekedési költségek támogatása);

- **a vállalkozó szellem és az önfoglalkoztatás** – többek között az új vállalkozások alapításának vagy a hitelköltségek csökkentésének – **ösztönzése**; fenntartható üzleti tervek kialakítása és az új vállalkozások mentorálása; a bürokrácia csökkentése és a vállalkozásalapítási eljárások egyszerűsítése;
- **a készségek és a munkaerő-piaci igények összehangolása többek között** magas színvonalú képzési és oktatási rendszerekkel; a vállalkozási tevékenységhez és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság kialakításához szükséges új képzési rendszerekkel, illetve tantervekkel; az innováció ösztönzése érdekében kutatókkal; valamint eszközökkel, többek között információs és kommunikációs technológiákkal, a munkaerő-piaci igények hatékonyabb figyelemmel kísérése és előrejelzése érdekében;
- **a fiatalok**, többek között több hely, illetve ösztöndíjak és kölcsönök biztosításával a képzési és formális oktatási célokra; ösztönzők a vállalatok számára, hogy biztosítsanak gyakornoki helyeket vagy szakmai gyakorlatot, illetve alkalmazzanak fiatalokat; alternatív képzési lehetőségek az iskolából kimaradók számára;
- **a legkiszolgáltatottabb csoportok**, többek között az aktivitásra ható intézkedések, valamint ösztönzők a vállalatok számára, hogy hátrányos helyzetű munkavállalókat alkalmazzanak, vagy a munkafeltételeket a munka és a magánélet egyensúlyához vagy konkrét igényekhez igazítsák hozzá (pl. idősebb munkavállalók, fogyatékos emberek esetében);
- **állami foglalkoztatási szolgálatok**, többek között szolgáltatások nyújtása a növekvő számú ügyfélnek, az állami foglalkoztatási szolgálatok dolgozói készségeinek fejlesztése, valamint az egyéb érintett felekkel folytatott együttműködés támogatása.

3.2. A VÁLSÁG KEZELÉSÉRE FORDÍTHATÓ ESZKÖZÖK KIFIZETÉSÉNEK FELGYORSÍTÁSA

Két gyorsított finanszírozási lehetőség jelentős segítséget fog nyújtani a tagállamok gazdaságélénkítési intézkedéseikhez:

- A gyors gazdaságélénkítő csomagok végrehajtásának, valamint általánosabb értelemben a kohéziós politika értelmében végrehajtott beruházásoknak a támogatására a Bizottság rövidesen javaslatot tesz a strukturális alapokról szóló rendelet módosítására, hogy lehetővé tegye a tagállamoknak, hogy **2009 és 2010 során ne kelljen nemzeti társfinanszírozást biztosítaniuk**. Anélkül, hogy módosítanák az alapok tagállamok közötti elosztását vagy a kifizetési előirányzatokra vonatkozó uniós pénzügyi keretben meghatározott éves felső határértéket, ez a lehetőség, amely a válság várható tetőzésének idején a finanszírozás előrehozásával és a kiadások 100%-ának a megtérítésével jár, várhatóan felgyorsítja a projektmegvalósítást, miközben különösen azokban a tagállamokban enyhíti a pénzügyi megszorításokat, amelyekben az ESZA-társfinanszírozás a foglalkoztatási kiadások összegének jelentős részét alkotja. A

Bizottság a tagállamokkal közösen az ESZA jelenlegi éves és stratégiai beszámolási rendszerein keresztül szigorúan nyomon követi a gyorsreagálású csomagok hatását.

- Annak érdekében, hogy új esélyt kínáljon a munkanélkülieknek, és megnyissa a vállalkozáshoz vezető utat Európa néhány leghátrányosabb helyzetű csoportja – többek között a fiatalok – előtt, a Bizottság rövidesen új **uniós, foglalkoztatási célú mikrohitel-lehetőségre tesz javaslatot** a mikrovállalkozások és a szociális gazdaság fejlesztése érdekében. Nemzetközi pénzügyintézetekkel, különösen az Európai Beruházási Bank Csoporttal közös kezdeményezés eredményeként 100 millió EUR-t átcsoportosítva a meglévő költségvetésből több mint 500 millió EUR szabadul fel, amely a hitelszűke által jellemzett jelenlegi környezetben bővíti az új vállalkozók számára elérhető célzott pénzügyi támogatások kínálatát. A mikrovállalkozások alapítóit az ESZA által nyújtott kamattámogatás mellett mentorálással, képzéssel, tanácsadással és kapacitásépítéssel is támogatják.

4. FELKÉSZÜLÉS A JÖVŐRE

Ahhoz, hogy a válságból megerősödve lábálhasson ki, az Uniónak hosszú távú reformstratégiáját követve teljes mértékben ki kell aknáznia az európai szociális piacgazdaság által nyújtott lehetőségeket, hogy olyan alacsony szén-dioxid-kibocsátású, versenyképesebb és innovatívabb gazdasággá alakuljon, amelyben a munkaerőpiacok nyitottak, befogadóbb a társadalom, és jobbak a munkahelyek. Ehhez Európának az emberek készségeibe és elhelyezkedési esélyeinek javításába kell befektetnie, továbbá a rugalmas biztonság elvén alapuló, az integrációt segítő és hatékony munkaerőpiacot kell biztosítania.

Noha a jelenlegi válság hatásai példanélküliek, és számos munkahely szűnt meg az elmúlt néhány hónapban, nem szabad elfelejteni, hogy a válságot megelőző növekedési években sokkal több munkahely jött létre. Az elmúlt tizenkét évben – először az európai foglalkoztatási stratégia (EES), majd a lisszaboni stratégia keretein belül – a közös kihívások, a prioritások és a bevált gyakorlatok meghatározásával, ambiciózus közös célkitűzésekkel és célokkal, valamint az egymástól való tanulással az Unió nagy szerepet játszott a munkaerő-piaci szakpolitikák és teljesítmény fejlődésének támogatásában.

A munkaerő-piaci és a szociálpolitika fejlesztésért továbbra is a tagállamokat terheli az elsődleges felelősség; a tagállamok között, sőt a tagállamokon belül is eltérő helyzetek sokfélesége differenciáltabb megközelítést igényelhet. Ám az olyan közös értékek, mint a nyitottság, szolidaritás és az esélyegyenlőség, amelyeket különféle nemzeti és uniós szakpolitikák és intézmények, valamint a kiterjedt közösségi joganyag is támogat, valódi előnyöket és hozzáadott értéket biztosítanak az európai polgárok számára.

Továbbra is ezeknek az értékeknek kell meghatározniuk az Unió válságra adott választát; az Unió szerepe tulajdonképpen most fontosabb, mint valaha; az EU 2010 utáni foglalkoztatási stratégiája továbbfejlesztett eszközöket, forrásokat és módszereket fog igényelni, továbbá egyértelmű elképzelést arról, hogy mik azok a kiemelt kihívások, amelyekkel társadalmainknak szembe kell nézniük ahhoz, hogy Európa és polgárai megerősödve lábálhassanak ki a recesszióból.

A gazdasági növekedést és a munkahelyteremtést támogató reformok ösztönzésében kiemelt szerepet játszott a szakpolitikáknak az európai foglalkoztatási stratégia (EES) keretében – többek között a foglalkoztatásra vonatkozó iránymutatásokkal és országspecifikus ajánlásokkal – történő koordinálása. A korábbi tapasztalatok, valamint a globális stratégiai, technológiai, demográfiai és környezeti kihívások fényében azonban meg kell erősíteni a jövőbeni szakpolitikákat és célkitűzéseket, hogy továbbra is ösztönözzék a termelékenységet, a versenyképességet és a szociális igazságosságot.

A Bizottság 2009 végéig javaslatokat terjeszt elő a 2010 utáni növekedést és munkahelyteremtést célzó stratégiára, többek között a foglalkoztatási stratégiára. A Bizottság ennek során figyelembe fogja venni az uniós intézmények és az összes érintett fél között különösen néhány eddig hangsúlyozott orientációról folyó folyamatos párbeszédet:

- Az ebben a közleményben vázolt három kiemelt prioritás a jövőbeni európai foglalkoztatási stratégia szempontjából ugyanolyan fontos lesz, mivel az Európai Unió a válság enyhítése és a fellendülésre való felkészülés közötti szakadék áthidalására törekszik. Az európai foglalkoztatási stratégiának támogatnia kell a munkaerő-piaci szakpolitikákat abban, hogy ösztönözzék a növekedést és a foglalkoztatást, lényegesen javítsák a készségeket, és kiaknázzák az integrációs politikák által a foglalkoztatás teljesítménye és pénzügyi fenntarthatósága szempontjából betöltött pozitív gazdasági szerepet;
- Az EU növekedést és foglalkoztatást célzó megújított stratégiáján belül az európai foglalkoztatási stratégiának a nagyobb összhang érdekében egyszerűbbnek, célkitűzéseinek pedig célzottabbaknak kell lenniük;
- Fokozni kell a tagállamok felelősségvállalását, fokozottabban be kell vonni a tagállamok parlamentjeit, a szociális partnereket és az egyéb érdekelt feleket a tagállamok reformprogramjainak kidolgozásába és elfogadásába; a foglalkoztatási szakpolitikák megvalósítását a strukturális alapok, különösen az ESZA célzottabb felhasználásával kell támogatni;
- A Bizottság és a tagállamok, valamint a szociális partnerek koordinációs szerepe jelentősen megkönnyíti majd az országok közötti összehasonlítást és a referenciaértékek meghatározását.

5. KÖVETKEZTETÉS

Az EU közös elkötelezettsége a közleményben felvázolt kiemelt prioritások mellett segítséget jelent majd abban, hogy az Unió megoldást találjon a közép- és hosszú távú kihívásokra, továbbá biztosítsa ezek és a rövid távú gazdaságélénkítő intézkedések közötti összhangot.

A Bizottság felkéri az Európai Tanácsot, hogy:

- hagyja jóvá az „Unió közös elkötelezettsége a foglalkoztatásért” című közleményben meghatározott három kiemelt prioritást;

- támogassa az egyes prioritások keretében javasolt fellépéseknek a tagállamok, a Bizottság és a szociális partnerek által az egyes tagállamok sajátos helyzetét is figyelembe vevő megvalósítását;
- támogassa a Bizottság által a válságra válaszul a közösségi források hatékonyabb felhasználása tett javaslatokat;
- kérje fel az Európai Tanács tavaszi ülését megelőző háromoldalú szociális csúcstalálkozó résztvevőit, hogy vitassák meg és kísérik figyelemmel a közös elkötelezettség prioritásainak és intézkedéseinek kialakítása és végrehajtása során elért előrehaladást;
- vegye figyelembe, hogy a Bizottság javaslatot tett az Unió közös elkötelezettségének a tagállamokkal és az uniós szociális partnerekkel együttesen történő megvalósításának figyelemmel kísérésére, valamint arra, hogy beszámol az Európai Tanács 2010. tavaszi ülésének az elért haladásról és az Unió 2010 utáni menetrendjére gyakorolt hatásáról.

Mellékletek:

1. A tagállamok által a foglalkoztatás érdekében a közelmúltan hozott intézkedések
2. Az átmenetileg rövidített munkaidejű foglalkoztatás ösztönzése
3. Az ESZA hatékonyabb felhasználása